

Bölüm 1

PALYATİF BAKIM TANIMI VE KAPSAMI

Mehmet BANKİR¹

GİRİŞ

Palyatif bakım, özellikle ilerleyici ve tedavisi olmayan kronik hastalıkları olan kişilerin semptomlarını rahatlatmak ve ailesi ile beraber yaşam kalitesini arttırmak için odaklanan disiplinler arası bir tıbbi uzmanlık alanıdır ⁽¹⁾.

Fransızca bir sözcük olan palyatifin kelime anlamı yeterli etkinliği olmayan, bir süre için olan, geçici, muvakkat anlamlarına gelmektedir. Türk Dil Kurumu tarafından ise; Kısa ve belli bir süre için olan, tedavi edici etkisi olmayan, ağrı ve sızıları geçici olarak azaltan, dindiren uygulamalar olarak tanımlanmaktadır ⁽²⁾.

Palyatif bakım progresif ve kür şansı olmayan, hastalıklarda hastaların yaşam kalitesini arttırmaya yönelik bir bakım sistemidir ve bu sistemin temelini; bakımı sağlayan sağlık ekibi, hasta, hastanın ailesi ve bakımı üstlenen kişiler arasında kurulmuş iyi bir ortaklık oluşturur. Palyatif bakımda asıl amaç hastalığı tamamen iyileştirmek değil, hasta ve hasta yakınlarının sıkıntılarını azaltmak, işlevselliğini arttırmak, yaşamlarını mümkün olduğunca daha aktif yaşamasını sağlamak ve sonuçta yaşam kalitelerini arttırmaktır. Palyatif bakım, hastanın tanı aldığı anda verilmeye başlanır ve bu bakım ihtiyacı, hastalar için ilerleyen dönemde giderek artar ve hastanın vefatından sonra yakınlarına verilen destek ile devam eder. Şu da unutulmamalıdır ki palyatif bakım verilirken hastanın primer hastalığına yönelik tüm tedavileri palyatif bakımla birlikte verilmelidir. Bu neden-

le palyatif bakım primer hastalığın sürecine göre günler, aylar ve hatta yıllarca sürebilir, bu nedenle palyatif bakım iyi bir takip, süreklilik gerektiren bir bakımdır. Bu süreklilik esnasında palyatif bakımda hastaların ve ailelerinin fiziksel, psikososyal, manevi ihtiyaç ve sıkıntıları birçok yönden ele almak gereklidir.

PALYATİF BAKIMIN TANIMI

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) palyatif bakımı; Hastayı tehdit eden hastalıkla karşı karşıya kalan hasta ve ailesinin yaşam kalitesini arttırmanın amaçlandığı ve bunun için başta ağrı olmak üzere diğer problemlerin erken tanınması ve kusursuz bir değerlendirme ile fiziksel, psikososyal ve dinsel gereksinimlerinin karşılanması yoluyla bireylerin acı çekmesinin önlenmesi veya hafifletilmesine yönelik uygulamaların yer aldığı bir yaklaşım olarak tanımlamaktadır ⁽³⁾.

Amerikan Hospis ve Palyatif Tıp akademisi ise palyatif bakımı; Özellikle kür şansı olmayan, progresif hastalıklarda hastanın hem fiziksel hem de psikososyal ve dinsel ihtiyaçlarının detaylı yönetimi olarak tanımlanmaktadır ⁽⁴⁾.

Amerikan Tıp Enstitüsü palyatif bakımı; Kür odaklanmadan hastalığın semptomlarını önleme, semptomların şiddetini azaltma veya yatıştırmak olarak tanımlar. Ayrıca bakımı sadece ölmekte olanla sınırlamaz, hasta yakınlarının da duygusal, dinsel ve sosyal uygulamaya ait gereksinim ve hedeflerini de dikkate alacak şekilde tanımlamıştır ⁽⁴⁾.

¹ Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dahiliye Kliniği, uzman Doktor, mehmet_bankir@hotmail.com

KAYNAKLAR

1. Uptodate (2020). Overview of comprehensive patients assessment in palliativecare.04.01.2020 tarihinde https://www.uptodate.com/contents/overview-of-comprehensive-patient-assessmentinpalliativecare?search=palliative%20care&source=search_result&selectedTitle=1~150&usage_type=default&display_rank=1.
2. Türk Dil Kurumu Sözlüğü (2020). Sözcük arama palyatif 2020. (14.01.2020 tarihinde <http://www.sözlük.gov.tr>
3. World Health Organization (WHO) (2020). 04.01.2020 <https://www.who.int/cancer/palliative/definition/en/>
4. Kabalak A.A, Öztürk H, Erdem A.T; S.B. Ulus Devlet hastanesinde kapsamlı palyatif bakım merkezi uygulaması. Çağdaş Tıp Dergisi,2012;2(2):122-126
5. Topal K. Palyatif bakımın tanımı ve felsefesi. Türkiye klinikleri J Fam med- Specail Topis 2017;8(4):231-5
6. Öngel K. Palyatif bakım tarihçesi ve gelişimi. Türkiye klinikleri J Fam med- Specail Topis 2017;8(4):236-40
7. Kıvanç M.M. Türkiye' de palyatif bakım hizmetleri. Journal of Health Science and Profession. DOI: 10.17681/hsp-dergisi.316894
8. TC Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Palyatif bakım hizmetlerinin uygulama usul ve esasları hakkında yönerge. 07.07.2015
9. Türkiye solunum araştırmaları derneği(2019). 28.12.2019 http://www.solunum.org.tr/TusadData/Book/472/17620161284633_Bolum_32_Palyatif.pdf.
10. Kabalak A.A. Türkiye' de palyatif bakım; 204, Güncel gelişmeler, gereksinimler. Anestezi dergisi 2014; 22 (3):121-123
11. Uptodate (2020).Benefits, services, and models of subspecialty palliative care. 04.01.2020 https://www.uptodate.com/contents/benefits-services-and-models-of-subspecialty-palliative-care?search=palliative%20care&source=search_result&selectedTitle=7~150&usage_type=default&display_rank=7
12. WHO (2019). Planning and implementing palliative care services: a guide for programme managers. World Health Organization 2016.
13. Uptodate(2020). Primary palliative care.04.01.2020 https://www.uptodate.com/contents/primary-palliative-care?search=palliative%20care&source=search_result&selectedTitle=5~150&usage_type=default&display_rank=5
14. Uptodate 2020. Palliative care and hospice outside of the United States. 10.01.2020 https://www.uptodate.com/contents/palliative-care-and-hospice-outside-of-the-united-states?search=palliative%20careand%20hospice&source=search_result&selectedTitle=3~127&usage_type=default&display_rank=3
15. Osman H, Shrestha S, Temin S. Palliative Care in Global Setting; ASCO Resource- Stratified Practice Guideline. J Glob Oncol.2018;4:JGO.18.00026. Published online 2018 may 8. Doi: 10. 1200/JGO.18.00026